

16.2.2026

Diaarinro VN/25123/2024

Ennallistamissuunnitelman valmistelun teemaryhmän 1 Maa- ja sisävesiluontotyypit, lajien elinympäristöt sekä virtavedet ja tulvatasanteet (Artiklat 4 ja 9)

Lisäkokous

Aika: Keskiviikko 16.2.2026 klo 12:30-14:30

Paikka: Teams

Paikalla: pj Mikko Kuusinen, Hanna-Leena Keskinen, Tuula Kurikka, Iris Mäntylä, Martina Reinikainen (ympäristöministeriö), vpj Katja Matveinen, Ville Schildt, Belinda Mäki (maa- ja metsätalousministeriö), Antti Sallinen, Terhi Rytteri, siht. Aija Kukkala, siht. Marita Arvela (Suomen ympäristökeskus), siht. Raisa Nikula (Luonnonvarakeskus), Niklas Björkqvist (Metsähallitus Metsätalous Oy), Santtu Kareksela (Metsähallitus Luontopalvelut Oy), Pirkko Siikamäki (Lupa- ja valvontavirasto), Tiina Ronkainen, Samuli Joensuu (Tapio), Anni Jääskeläinen (Hämeen ammattikorkeakoulu)

Poissa: Esko Hyvärinen, Turo Hjerppe (ympäristöministeriö), Antti Parjanne, Jouni Tammi, Janne Pitkänen, Antti Leinonen (maa- ja metsätalousministeriö), Mari Annala (Suomen ympäristökeskus), Pauliina Louhi, Sakari Sarkkola (Luonnonvarakeskus), Raisa Tiilikainen (Metsähallitus Luontopalvelut), Hannu Lehtonen (Metsähallitus Metsätalous Oy), Marja-Liisa Pitkänen (Elinvoimakeskus), Arto Sorri, Riikka Salomaa (Suomen metsäkeskus), Jarkko Nurmi, Mari Lyly (Suomen riistakeskus)

1. Kokouksen avaus ja asialistan hyväksyminen

Puheenjohtaja Mikko Kuusinen avasi kokouksen klo 12:31 ja asialista hyväksyttiin.

Kuusinen informoi teemaryhmän jäseniä, että metsä- ja suoluontotyypit olivat asialistalla viimeisimmässä projektiryhmässä, mutta valitettavasti aikaa keskusteluun jäi aivan liian vähän. Metsäluontotyyppien määritelmiä ei käsitelty ollenkaan ajan puutteen takia. Nämä aiheet ovat asialistalla seuraavassa ohjausryhmän kokouksessa 9.3.

2. TR1:n tasapainotettu vaihtoehto ja reunaehdot

Aija Kukkala esitteli ehdotusta teemaryhmän 1 luontotyyppitavoitteille ja yhteisen esityksen rakentamiselle ottaen huomioon erityisesti toteutettavuutta ja kustannuksia. Ensinnäkin Kukkala kävi läpi huomioita pienryhmien työssä esim. pinta-alatavoitteita ei vielä kytketty kustannuksiin ja esitteli tilannetta luontotyyppien tilan parantamiseksi 30 % tavoitteen saavuttamiseksi vuoteen 2030 mennessä per pienryhmä sekä pinta-alan palauttamisesta ottaen huomioon myös joustot (asetuksen artikla 4(5)). Joissakin luontotyyppiiryhmissä on vielä isoja vaihteluvälejä pinta-aloissa, joita tulisi tarkistaa. Kukkala muistutti, että ennallistamissuunnitelman formaatissa tulee antaa perustelut ja menetelmä, jos tiedot poikkeavat suojelutasa-arvioinnista. Tältä osin on myös hyvä varautua kysymyksiin komission suunnalta. Vielä ei ole mahdollista täyttää formaatin B-osaa, sillä teemaryhmän työ pinta-alojen osalta on vielä kesken.

Kukkala otti esiin myös luontotyyppien suotuisan viitealan ja ehdotti poikkeuksen (artikla 4(5)) käyttöönottoa kaikille luontotyypeille (eli tavoitetaso olisi silloin 90 % tarvittavasta palautettavasta lisäpinta-alasta).

Kukkala esitteli, miten luontotyyppien tavoite-pinta-aloja voitaisiin kytkeä toteutettavuuteen ja kustannuksiin esitteli kolmea erilaista vaihtoehtoa: ennallistamisasetuksen tavoitteet ja velvoitteet täyttävä, asetuksen

tavoitteet osin täyttävä ja reunaehdoja huomioiva osin tai kokonaan huomioiva, ja vertailuna myös nykytaso. Näissä olisi myös asetuksen antamat joustot käytössä. Vain yhdessä vaihtoehdossa saavutettaisiin asetuksen 30 %:n tavoite luontotyyppien tilan paranemiselle vuoteen 2030 mennessä ja toisaalta tekemättömyyden kustannukset voivat olla suuret, jos velvoitteita ei saavuteta.

Kukkala nosti esille myös joukon keskeisiä haasteita ja avoimia kysymyksiä teemaryhmätyön etenemisen kannalta kuten että luontotyyppien ei-hyvässä tilassa oleva pinta-ala on suuri ja epärealistista saavuttaa asetuksen tavoitteita vuoteen 2030 mennessä, mitä reunaehdojen huomioiminen tarkoittaa (osa niistä on ristiriidassa ennallistamisasetuksen kanssa), miten tulkitaan, että toimeenpano on riittävää ja Reportnet 3-järjestelmä, jolla ennallistamissuunnitelma lähetetään komissiolle estää suunnitelman lähettämisen, jos 30%:n tavoite ei täyty.

Kukkala muistutti myös, että yli 80 % boreaalisen alueen luontotyypeistä on epäsuotuisalla suojelutasolla ja asetuksen tavoite on luontotyyppien ja lajien suotuisan suojelutason saavuttaminen ja luontokadon pysäyttäminen Suomessa.

Kukkala esitti, että teemaryhmä 1 tuottaisi useamman ratkaisun eli 1) tavoitteenmukainen toteutus, 2) reunaehdoista osin poikkeava toteutus ja 3) reunaehdojen mukainen toteutus ja esitti käytännön ohjeita näiden valmisteluun. Työ on myös tärkeä dokumentoida ja Kukkala esitteli mahdollista dokumentaatiotapaa esimerkkinä kallioid ja dyyniluontotyyppit.

Näistä aiheista syntyi mm. seuraavanlaista keskustelua:

- Suoluontotyyppien osalta pinta-aloissa on huomioitu sekä aktiiviset toimenpiteet että passiiviset ennallistamiskeinot ja ohjauskeinoja, jotka vaikuttavat laajalle alalle. Esimerkiksi direktiiviluontotyyppien ojituskielto vaikuttaa laajalle pinta-alalle. Onko mahdollista saada tämä pinta-alamuotoon? Sillä olisi paljon vaikutusta 30 %:n tavoitteen saavuttamiseen. Sen sijaan on toinen kysymys, johtaisiko tämä hyvään tilaan.
- Metsäluontotyyppien osalta ei ole vielä ehditty täsmentämään lukuja. Talousmetsälehtojen osalta tilanne on kesken ja siirtyy seuraaville vuosille.
- Todettiin, että nykytaso ei ole vaihtoehto vaan lähtötilanne.
- Todettiin, että on realismia, että Suomi ei tule esittämään 30 % saavuttamista vuoteen 2030 mennessä. Reportnet-järjestelmän haasteista tullaan keskustelemaan EU-tasolla.
- Pinta-alan laskemisesta valuma-alueella. Onko mahdollista laskea vaikutus alapuoliseen vesistöön pinta-alana? Todettiin, että on vaikea todentaa, mutta ehkä esimerkkien kautta onnistuisi. Jos metsätalousvaltainen valuma-alue ja suot ennallistetaan, silloin voidaan alapuolinen pienvaluma-alue ottaa mukaan. Vaikutukset mereen sen sijaan jäävät puuttumaan. Tarvittaisiinkin tutkimuksellista näyttöä, jotta asiaa voitaisiin yleistää.
- Luotiin toivoa, että 30 %iin voitaisiin ehkä päästä – tarvitaan vesiasiantuntijoiden pohdintaa.
- Tunturiluontotyyppien, erityisesti tunturikoivikoiden ja tunturikankaiden haasteeksi tunnistettiin ohjauskeinojen sitominen vaikutuspinta-aloihin. Ei ole ratkaistu, miten toimenpiteiden vaikutuspinta-ala määriteltäisiin, eikä toisaalta suunnitelmaa, miten korjattaisiin toimenpiteistä saamelaiskulttuuriin kohdistuvat kielteiset vaikutukset.
- Kun ilmastonmuutos tunnistetaan asetuksessa force majeure -tekijäksi, oikeuttaako se tunturiluontopinta-alan jättämiseen pois siitä pinta-alasta, joka lasketaan mukaan ei-hyvässä tilassa olevaan pinta-alaan? Esitettiin näkemys, että rehellisempää olisi jättää se mukaan, koska ilmastonmuutos vaikuttaa myös muissa pohjoismaissa, ja silti niissä ei ole yhtä paljon ei-hyvässä tilassa olevaa tunturiluontotyyppipinta-alaa kuin Suomessa. Tunturiluonnon tilan parantaminen voitaisiin siirtää 2040–2050 tavoitteisiin.
- Jos tavoitteita tunturiluonnon tilan parantamiselle asetetaan jo vuodelle 2030, olisi porotalouden tukijärjestelmä voitava uudistaa sellaiseksi 2030 mennessä, että tunturiluonnon tilan paranemaan

lähteminen siitä alkaen on uskottavasti tapahtumassa. Porotalouden tukien kytkemistä irti eloporumäärästä selvitetään, sillä olisi vaikutusta.

- Muistutettiin, että poronhoitoon(kin) liittyvää moottorikelkkailua ja muuta maastoliikennettä koskeva maastoliikennelaki on ympäristöministeriön alaista lainsäädäntöä ja poronhoitolaki sekä eloporumäärien säätelyn on MMM:n alaisuudessa.
- Sisävesissä ja meressä on suuret pinta-alat, joten suunnitelmakokonaisuuden prosenttilaskenta nojaa vahvasti vesienhoidon ja merenhoidon suunnitelmien toimenpiteisiin. Pohdittiin riittävätkö ne, vai onko suunnitelmaan sisällytettävä muitakin toimenpiteitä?
- Kukkala esitteli esimerkkiä dokumentaatiosta käyttäen esimerkkinä kallio- ja dyyniluontotyyppisiä. Dokumentaatio sisältäisi tietoa heikentämisen estämisen tavoitteesta, tärkeimmistä toimenpiteistä ja ohjauskeinoista, ennallistamisesta Natura-verkostossa, strategiset suuntaviivat vuosille 2040 ja 2050, tietopuutteiden selvitystarpeet ja arvioidut kustannukset vuoteen 2030 ja 2050 mennessä. Ehdotus sai kannatusta.
- Seurantaryhmässä kerrottiin mietityn tietopuutteiden paikkaamiseen lähinnä kokonaisvaltaisia ratkaisuja (esim. suojelualuetietojen päivittäminen), ei niinkään yksittäisiin luontotyyppisiin kohdistuvia. Seurantaryhmän esitys on astetta yleisemmällä tasolla kuin teemaryhmän 1 suunnitelmaesitys. Seurantaryhmä ei pysty ilman teemaryhmän 1 apua tekemään luontotyyppit huomioivaa tietopuutteiden paikkaussuunnitelmaa, jossa tunnistettaisiin esim. kohdennettuja inventointitarpeita. Luontotyyppiryhmiä voidaan sisällyttää tiedonpaikkaussuunnitelmaan, jos teemaryhmästä tulee syötettä sellaisista polttavimmista tietotarpeista, joihin olemassa olevilla hankkeilla ei voida vastata.
- Kaikkien luontotyyppien tietopuutteiden paikkaaminen 90 %:sti vuoteen 2030 mennessä ja täysin vuoteen 2040 mennessä on kallista. Olisi tunnistettava, milloin paikkaaminen on välttämätöntä, ja milloin on parempi panostaa resurssit käytännön ennallistamistoimien toteuttamiseen.
- Tietopuutteiden paikkaus on Suomea helpompaa pienissä, tiheästi asutuissa jäsenvaltioissa. Paikkausta on kuitenkin tavoiteltava, eikä täysin kannata lyödä hankkoja tiskiinkin onnistumisen suhteen. Muistutettiin myös, että luontodirektiivin myötä luontotyyppien ja lajien seurantavelvoitteet ovat olleet voimassa Suomessa jo 30 vuotta.
- Pohdittiin, mikä on teemaryhmän liikkumatila suunnitelman sisällön suhteen. Suuret linjat on päätettävä pian. Jos tunturiluonnon parantamistavoitteet siirretään myöhemmille tarkastelukausille, korostuu nyt suoluontotyyppien rooli entisestään ja myös vesiluontotyyppit ovat avainasemassa.
- Metsäluontotyyppien suunnitelmasisältö on suurelta osin vielä auki, koska määritelmäkysymys on ratkaisematta eikä se ole teemaryhmän 1 päätettävissä. Myös perinnebiotooppien toimenpiteiden mittakaava on auki. Seuraavaan kokoukseen mennessä saatava näitä kysymysmerkkejä vähemmäksi.
- Nyt on hahmoteltuna ns. ihanteellinen ratkaisu ja välimuodot. Pinta-alaluvut on lukittava mahdollisimman pian, ja myös karkeitä kustannuksia saatava listattua, ja pyrittävä tunnistamaan, mitkä toimenpiteet tuovat eniten vaikutuspinta-alaa. Toimenpiteet pyritään saamaan kaikista pienryhmistä kokoon 24.2. mennessä.
- Marita Arvela esitteli toimenpiteet pääluokkiin kokoavan ja tiiviisti kuvaavan dokumentin alustavaa rakennetta. Pohdittiin, tulisiko dokumentista jo tässä vaiheessa karsia kaikki toimenpiteet, joita ei tulla toteuttamaan. Nähtiin parhaaksi säilyttää dokumentista versio, jossa kaikki tähän asti relevantteina esitetyt toimenpiteet ovat mukana. Ehdotettiin toimenpidedokumenttiin lisättäväksi luokittelumerkinnot kertomaan, mihin suunnitelmavaihtoehtoon toimenpide kuuluu.
- Tiedusteltiin, mikä olisi paras paikka kustannusarvioiden kirjaamiseen. Tulisiko kunkin pienryhmän kirjata ne itse suoraan Tuula Kurikan laatimaan koontitaulukkoon vai jonnekin muualle? Ehdotettiin otettavan mallia metsäryhmän tavasta kirjata kustannusarvioita, mutta tapaan ei ehditty tässä kokouksessa perehtyä.

- Puheenjohtaja kertoi, että ensi viikolla on odotettavissa ohjausryhmästä palautetta metsien ja soiden suunnitelmatyöstä. Ruotsin suunnitteluorganisaation kanssa on sovittuna tapaaminen. Ruotsin suunnitelma on menossa hallituksen käsittelyyn helmikuun lopussa.

3. Muut asiat

Ei käsitelty muita asioita.

4. Seuraava kokous

Seuraava kokous on maanantaina 23.2.

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 14.28

Liitteet:

Ei liitteitä